SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 14. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JANUARY 24, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го СІЧНЯ 1990 Ч. 14. РІК XCVII

В УКРАЇНІ ВІДНОВЛЮЄТЬСЯ ОУН

Київ (ПСУ). — Одна з опозиційних організацій, що діє у Києві та в західній Україні, оголосила себе крайовою частиною ОУН.

Ухвалено статут та політичну декларацію, яка проголошує основною метою організації українську самостійну соборну державу, що має базуватися на правнодержавних Актах 22-го січня 1918 та 1919 років. Згідно з декларацією, за духовну підвалину нації має стати Церква Христова УАПЦ та УКЦ. Організація не визнає сучасного уряду СССР, вважаючи його накиненим Москвою.

У розмові з представником ПСУ лідери нової організації заявили, що готові співпрацювати з усіма українськими політичними формаціями, як в Україні, так лі поза її межами, які виступають за її самостійність та незалежність.

Л. Костенко і М. Богачевська-Хомяк отримали нагороди Антоновичів

Вашінгтон. — Фундація Омеляна і Тетяни Антоновичів повідомляє, що на рекомендацію жюрі літературних і наукових нагород Фундації, літературну нагороду Антоновичів на 1989 рік надається Ліні Костенко за книгу поезій „Сад нетанучих скульптур" і наукову нагороду Марті Богачевській-Хомяк за працю „„Feminists Despite Themselves".

Жюрі девятого скликання складається з таких осіб: Роман Шпорлюк (голова), Іван Фізер, Богдан Рубчак і Ярослав Пеленський.

Урочисте вручення премій відбудеться в неділю, 25-го березня, о год. 4-ій по полудні в Джорджтавнському університеті у Вашінгтоні.

Л. Пастушок обрана президентом електричної фірми „Ґраніт"

Л. Пастушок

Лебанон, Ню Гемпшир. — Велика електрична фірма „Ґраніт", яка обслуговує в Ню Гемпшир 33,000 домів подала до відома, що з днем 31-го січня обов'язки президента перебирає Лідія Пастушок, яка буде рівночасно заступником президента фірми високої напруги Нової Англії. Ця фірма продає електрику для фірми „Ґраніт" і споріднених із нею фірм у стейті Ровд Айленд і Массачусеттс.

Л. Пастушок, крім ведення фірми „Ґраніт", буде керувати також 14-ма водноелектричними станціями на побережжях рік Коннектикат і Дірфілд.

Перед покликанням на цей високий пост Л. Пастушок, була директором плянування у фірмі Ню Повер і Сервіс. Розпочала вона працю в цій ділянці у 1981 році, після того, як була вже головним аналітиком економіки і довкілля в Новій Англії і стейті Массачусеттс.

Л. Пастушок закінчила з відзначенням університет Кларк і здобула ступінь магістра із плянування в Гарвардському університеті.

Л. Пастушок є дочкою головного радного УНС Василя Пастушка. Вона та її чоловік Браєн Монаген живуть в Нютон, Масс.

ПОМЕР ВЛАДИКА В. ДІДОВИЧ

Владика В. Дідович.

Бавнд Брук, Н.Дж. (Митрополича Канцелярія). — В суботу, 20-го січня, після тяжкої недуги на 66-му році життя, упокоївся у Бозі св. п. Архиєпископ Володимир Дідович, правлячий архиєрей Австралійсько-Ново-Зеляндської Епархії Української Автокефальної Православної Церкви.

Похоронні відправи розпічнуться в Мюнхені, Західня Німеччина в суботу 27-го і в неділю 28-го січня, після чого домовина з тлінними останками покійного буде перевезена літаком до ЗСА для поховання спочилого на православному українському цвинтарі св. ап. Андрія Первозванного при церкві-пам'ятнику, збудованій на молитовний спогад мучеників і страдників українського народу.

Порядок церковних відправ: п'ятниця, 2-го лютого, год. 7-ма вечора — Соборна Архиєрейська Панахида в церкві-пам'ятнику; субота, 3-го лютого, год. 9-та ранку — Соборна Архиєрейська Свята Літургія, Св. Літія і поховання покійного Владики на цвинтарі церкви-пам'ятника.

Після поховання традиційні спільні поминки відбудуться в Домі Української Культури.

Відправили Різдвяний Молебень біля св. Софії в Києві

Київ (УГС). — У неділю, 7-го січня, на території Софійського собору відбувся Різдвяний Молебень, який організувала громада УАПЦ.

Молебень зібрав до 5,000 людей. Служили священики з Києва та Львова. Після закінчення Богослужби було зачитано різдвяне послання первоієрарха УАПЦ в Україні, Архиєпископа Іоанна.

Священики виголошували до людей проповіді. Потім співали колядок.

Незважаючи на те, що місцева влада не дала дозволу на проведення Молебня, міліція обмежилася попередженням.

„Веселка" була на виставці у Львові

Ню Йорк (В. Барагура). — З нагоди проголошеного в ЗСА Року Юного Читача відбулося 27-го жовтня 1989 року відкриття пересувної виставки американських дитячих видань у Львові, Вільнюсі й Єревані. Виставка у Львові була запланована в Будинку Архітектора (к. Порохова башта), але через технічно-структуральні перешкоди прийшлося перенести її до Будинку Якости.

Виставка проходила під гаслом „Дайте нам книжку — дайте нам крила". Під таким самим заголовком у львівській газеті „Вільна Україна" появилася стаття репортерки Г. Доманської.

Вона пише, між іншим: „Організаторами виставки є Інформаційне агентство ЗСА, Державний пресовий комітет СССР та Державний комітет видань УССР. В обмін по Америці мандрує виставка дитячих видань Радянського Союзу, яка показується в Гюстоні, Атланті й Сан Франсіско.

В урочистій церемонії відкриття взяли участь — атташе справ культури посольства ЗСА Віктор Якович, другий секретар посольства ЗСА Сузанне Робінсон, керівник делеґації Інформаційного аґенства ЗСА Ілай Флем, члени делеґації — Петро Фединський (українець), Віктор Вартянян, Джоен Азерголм, представники організаторів виставки з радянського боку, а теж працівники деяких республіканських видавництв, громадськість та юні читачі.

У вступному слові голова виконавчого комітету львівської Міської ради народних депутатів Б.Д. Котик наголосив, що час настільки стрімкий, що все частіше відбуваються такі події в стилі нового мислення, де мораль, культура стоять над політикою.

На думку В. Яковича мета проведення виставки — дати можливість радянським дітям дізнатись, що

(Закінчення на стор. 3)

Л. ВАЛЕНСА НАСТОЮЄ НА ВИВЕДЕННІ СОВЄТСЬКИХ ВІЙСЬК З ПОЛЬЩІ

Ґданськ, Польща. — Як повідомляє кореспондент агентства Ассошієйтед Пресс, у четвер, 18-го січня, амбасадор СССР у Польщі Владімір Боровіков відвідав ґданську головну квартиру „Солідарности" і зустрівся з Лєхом Валенсою. Амбасадор передав Валенсі офіційне запрошення відвідати Совєтський Союз.

Також Мадярщина хоче щоб совєти забрали свої війська до кінця року.

Під час розмови з Боровіковим Валенса заявив гостеві, що все совєтське військо повинно залишити територію Польщі до кінця цього року. „Ви вже давно повинні були це зробити, — сказав Валенса. — Ситуація може загостритися, і тоді людей не стримати... Виведення війська повинно відбутися з нашої ініціятиви. Ми не хочемо, щоб ця справа погіршувала відносини між нашими країнами. Ви представляєте імперію, і ми усвідомлюємо, що розмахувати шаблями перед обличчям імперії було б нерозумно..."

В. Боровіков визнав, що збереження великих військових частин можна назвати анахронізмом, однак додав, що в політиці треба виходити з реальностей, однією з яких є існування Варшавського Пакту.

Амбасадор закликав Валенсу виступити з підтримкою процесу зміцнення довір'я і поваги між двома народами. „Я хотів би, щоб ви більш рішуче виступили проти всяких антисовєтських дій", — сказав Боровіков.

„Я хотів би поступити таким чином, — відповів Валенса, — але спочатку ми повинні створити необхідний фон". Лідер „Солідарности" мав на увазі перебування совєтського війська в Польщі і не до кінця ще вирішені проблеми минулого: в першу чергу розстріл полонених польських офіцерів у Катинському лісі частинами НКВД.

Боровіков нічого не мав проти і заявив, що Москва „підтримує польський уряд, який прийшов до влади демократичним шляхом". Амбасадор навіть висловив надію, що польсько-совєтські стосунки надалі будуть будуватися не на піску, а на міцній основі.

Остаточна дата відвідання Валенсою Совєтського Союзу ще не узгіднена. Формально Боровіков передав запрошення від Всесоюзної центральної ради професійних спілок, однак не виключено, що Валенсу прийме Міхаїл Ґорбачов.

„Посилка з Америки"

Київ. — Під таким заголовком газета „Молодь України", орган Центрального Комітету ЛКСМ, надрукувала листа Марти Чоловської з Калуша, Івано-Франківської области, під рубрикою „Терпець урвався".

М. Чоловська пише:

„Ніколи не зверталася до вашої газети, але нині, як-то кажуть, терпець урвався. І найгірше — не знаю, де шукати допомоги. Так сталося, що моя рідня живе в Америці. Я ж залишилася без чоловіка, який трагічно загинув, сама виховую дітей. Родичі мене жаліють, пакують нам посилки. Звісна річ, нічого їм задарма не дається, все вони купують у тамтешніх магазинах. До того ж, оплачують митні збори. І мені просто соромно їм написати, що ті посилки надходять переполовинені. Зверталася на пошту, мені відказували, що перевіряють ті пакунки ще в Одесі, куди вони надходять через море. Напевне, там, на митниці шукають наркотики чи заборонені для ввезення речі, можливо, зброю. Але ж чи схожі на це ті товари, які пакують мої родичі! Чому ж тоді наявні в посилці речі не збігаються із вкладеним описом! Інколи хороші речі замінюють поганенькими, ще й іншого найменування. Прикро, що винних знайти практично неможливо — та й хто цим займатиметься. Ось і відбрешу своїм родичам: у нас усе в порядку, дякую гречно, ваші дарунки носимо та ніяк не зносимо!"

КЕРІВНИКИ АЗЕРБАЙДЖАНУ ДОМАГАЮТЬСЯ ВИВЕДЕННЯ ВІЙСЬКА З БАКУ

Москва. — Верховна Рада Азербайджанської ССР прийняла одноголосно резолюцію з категоричною вимогою, щоб центральний уряд в Москві наказав негайно вивести усі совєтські війська і спеціяльні відділи КГБ з Баку і західньої частини республіки, погрожуючи виходом із Союзу, якщо вимога не буде виповнена.

Засоби масової інформації повідомляють з Москви, на підставі совєтських джерел і телефонічних розмов з представниками Народного Руху Азербайджану, що дискусії над цією справою велися цілу ніч з неділі на понеділок, 22-го січня, з участю представників Руху. Може тому, — кажуть деякі західні політичні спостерігачі, — жодний член Верховної Ради Азербайджанської ССР не мав відваги голосувати проти резолюції, чи стриматись від голосування. Виглядає, пише в газеті „Ню Йорк Таймс" кореспондент Билл Келлер, що Народний Фронт Азербайджану є головною політичною силою в республіці, з яким починають рахуватися також кремлівські керівники.

Президент СССР і генеральний секретар ЦК КПСС Міхаїл Ґорбачов, який, даючи в суботу, 20-го січня, наказ для армії штурмувати Баку, називав речників Народного Руху Азербайджану „екстремістами", тепер каже, що проблему на закавказзі можна буде розв'язати тільки шляхом переговорів. Також коментатор совєтської телевізійної передачі „Время", обговорюючи думки М. Ґорбачова признався, що нарід в Азербайджані повністю підтримує Народний Фронт і закінчив висновком, що може це дійсно найвищий час „сісти з ними за круглий стіл для переговорів".

Напруга в Баку між місцевим населенням і совєтськими вояками триває далі. Профспілки грозять генеральним страйком, а це означає, що припинять працю також робітники на рафінеріях нафти. Покищо азербайджанці ховали своїх героїв, забитих совєтськими вояками, в більшості із спеціяльних частин КГБ, або розторощеними танками та панцерними возами під час зайняття Баку військовими частинами. Совєтські засоби масової інформації, а зокрема ТАСС, подають про 50 забитих, але азербайджанські джерела говорять про 600 забитих і понад 2,000 поранених. Джерела Народного Фронту натомість говорять про тисячі забитих і поранених.

В Баку, а також в Москві продовжуються 24-годинні демонстрації із засудом горбачовської мілітаристської політики та називають М. Ґорбачова вбивником за те, що він погодився підписати декрет про висилку війська і відділів КГБ до Азербайджану. Ґорбачов оправдується і каже, що висилка війська була конечною для того, щоб перешкодити вибухові громадянської війни між Азербайджаном і Вірменією.

Досі Москва не зайняла ще становища до вимог Верховної Ради Азербайджанської ССР про виведення війська, але центральне керівництво в Москві не виключає компромісу в майбутньому. Найбільше турбує Москву факт, що Народний Фронт мобілізує парамілітарні частини, озброює їх отриманою з Ірану зброєю і військово вишколює для довшої боротьби. Можливо тому М. Ґорбачов виступив із заявою, що хто хоче відокремлюватись при допомозі зброї, зустрінеться зі спротивом міністерства оборони СССР, тобто з танками і каґебівськими вбивцями.

Дітройтська газета написала про УКЦеркву в Україні

Отець Х. Войтина, ЧСВВ.

Воррен, Миш. (в. л-ць). — Газета „Воррен Віклі" з 27-го грудня 1989 року помістила обширний репортаж свого кореспондента Кеннета Баррі про Українську Католицьку Церкву в Україні, побудований на підставі розмови з о. протоігуменом Василіянського Чину в З'єднаних Стейтах Америки Бернардом Панчуком, ЧСВВ, з нагоди Різдва Христового.

Згаданий кореспондент пише, що під час Різдвяних свят, особливо в цьому році, українців-католиків в діяспорі об'єднує надія на відродження їхньої Церкви в Україні. Існує іскорка надії, що українці на Батьківщині знову зберуться у своїх церквах в часі святкування Різдвяних свят, які були закриті довгими роками, починаючи від 1946 року, коли на спеціяльному так званому соборі було зліквідовано УКЦеркву.

Президент Совєтського Союзу Міхаїл Ґорбачов, — пише Баррі, — заявив під час відвідин у Ватикані Папі Іванові Павлові II, що парафії в Західній Україні можуть свобідно реєструватись у своєму віроісповідані. Згідно з опінією о. протоігумена Б. Панчука, ЧСВВ, право реєстрації є кроком вперед до леґалізації Української Католицької, а може також Української Автокефальної Православної Церков.

Українські церкви в Дітройті, заявив кореспондентові о. Б. Панчук, сконцентрували тепер свою увагу на збірку грошей, біблій, молитовників та інших церковних требників, яких або цілком немає в Україні, або вони є в дуже обмеженій кількості. Досі тільки мала частина Біблій й іншої релігійної літератури продісталася в Україну і до Совєтського Союзу взагалі. Тепер „ми висилаємо більшу кількість цього матеріялу в Україну через Польщу", — заявив отець протоігумен. Українці втратили майже весь релігійний книжковий дорібок після Другої світової війни коли були знищені не тільки книжки, але також видавництва, щоб таким способом приспішити знищення Церков. Частина священиків, монахів і монахинь та вірних, створивши катакомбну Церкву, продовжували плекати свою віру і пов'язаність з Апостольським Престолом; інші пішли тимчасово, переважно під тиском режиму, до Російської Православної Церкви.

Також парох церкви св. Йосафата у Воррені о. Христофор Войтина, ЧСВВ, висловив вдоволення, що його парафіяни радо жертвують на ціль висилки Біблій й іншої літератури в Україну. Парох підкреслив, що окупанти — царська Росія, Польща, а пізніше Совєтський Союз поневолювали Україну, перетворили її в бездержавну націю.

Обидва, о. протоігумен Б. Панчук і парох Х.Войтина, згадали також про націоналістичні настрої в Україні, про занепад української мови, зумисну русифікацію, про значення леґалізації своєї Церкви, рятування дітей від наслідків чорнобильської катастрофи, збірку матеріялу для церковних хорів (магнітофонних стрічок і нот).

Духовники звернули увагу на важливість рішення М. Ґорбачова, бо релігія привертає людям їхню честь і змінює стиль їхнього життя в загальному. „Тепер ми чекаємо на дальші полегші і віддання церковного майна в руки їх власників", надіючись, що діла говоритимуть самі за себе.

В цьому самому числі згадана газета помістила опис Святого Вечора в Україні, ілюструючи обидві інформації двома фотознімками.

ДОПОВІДЬ О. ГОРИНЬ

Нюарк, Н. Дж. — Тут у п'ятницю, 25-го січня, в залі церкви св. Івана Хрестителя, відбудеться доповідь на тему „Українська Церква в обороні народу в минулому і сучасному", яку виголосить Ольга Горинь, колишній в'язень совєтських тюрем, активіст за людські та релігійні права, в обороні УКЦ, дружина Михайла Гориня. Це сьомий вечір із серії „Вечорів у п'ятницю", про сучасний стан в Україні, які АОЛПУ влаштовує для громади. Початок в год. 7:30 вечора. По програмі — вино і закуска. Всі пожертви — на оборону УКЦ в Україні.

У СВІТІ

В АВСТРАЛІЇ, ЗОКРЕМА У Перті, столиці західньої частини країни, населення пережило черговий землетрус легкого розміру, бо тільки 5,5 баллів за скалею Ріхтера. Жертв у людях не було, а матеріяльні знищення були дуже мінімальні, можливо тому, що епіцентр землетрусу знаходився далеко від заселених частин країни. Австралійські джерела повідомляють, що це вже другий землетрус в Австралії на протязі одного місяця і тому населення попадає в паніку. Перший був 28-го грудня минулого року і тоді загинуло 12 осіб міста Нюкасел. Місто було у великій мірі пошкоджене і відбудова коштуватиме мільйони долярів.

НАПЕРЕДОДНІ ПАРЛЯМЕНТАРНИХ виборів, у яких перший раз братимуть участь також некомуністичні партії юґославської федерації, партійні керівники Словенії зажадали реформи Комуністичної партії, яка, на їх думку, повинна перетворитися із Союзу комуністів Юґославії на коаліцію реґіональних компартій. Пресове аґентство Юґославії ТАНЮҐ повідомило, що ЦК компартії Словенії пропонує радикально змінити традиційно-централізовану систему партійного апарату і надати більші повновласті для республік. Пропозиція комуністів Словенії передбачає також звільнення усіх політичних в'язнів, припинення судових справ проти запідозрених осіб у політичній діяльності і зміни закону, який від тепер гарантував би права людини для усіх громадян Юґославії.

АРХИЄПИСКОП АНГЛІКАНСЬКОЇ Церкви Роберт Рансі повідомив кореспондентів, що уряд Етіопії дав дозвіл для церковних і харитативних організацій на довіз харчів і медикаментів до загроженої голодом північної частини у якій ще й досі діють антирежимні партизани. Західні кореспонденти повідомляють, що у провінції Тіґре населення вмирає з голоду тільки тому, що уряд Етіопії не давав досі згоди харитативним установам забезпечити провінцію харчовими продуктами, коцами і медикаментами. Із загальної кількости п'ять мільйонів населення у провінції, два мільйони охоплені голодом і велика частина з них може померти голодовою смертю.

ПРЕДСТАВНИКИ МІНІСТЕРСТВА оборони СССР повідомили, що Совєтський Союз відтягне усі свої джетові літаки і 16 бомбовиків типу ТУ-16 з в'єтнамської бази в Кам Ран Бей. Офіційні речники Пентаґону заявили, що покищо немає жодних познак, які підтверджували б заяву совєтського міністерства, а крім того, сама база залишиться чинна і її не збирається ліквідувати, ані Москва, ані Ганой. Згадану базу побудували американці під час війни у В'єтнамі, а Совєтський Союз перебрав її після виведення американських вояків з тієї країни в 1975 році

В АМЕРИЦІ

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ проголосив у четвер, 18-го січня, що ЗСА не збираються фінансувати будівництво нових жидівських поселень на західньому березі ріки Йордан і в смузі Ґази. Пресовий секретар Державного департаменту Марґарет Татвайлер заявила: „Ми не думаємо, що будівництво поселень на окупованих територіях сприятиме справі миру". Такою була реакція ЗСА на недавню заяву прем'єр-міністра Ізраїля Їцака Шаміра про можливість поселення еміґрантів з Совєтського Союзу на західньому березі Йордану та в смузі Ґази. Шамір просив додаткової фінансової допомоги на цю програму від Америки. Влада ЗСА неодноразово підкреслювала, що вона проти творення нових поселень та використання для цього допомоги, отриманої від ЗСА. Починаючи від 1967 року, коли Ізраїль переміг у „Шестиденній війні", на окупованих територіях мешкає понад 70,000 жидівських поселенців, кількість яких має зрости вдвічі та навіть втричі за рахунок новоприбулих з Совєтського Союзу.

В ЧЕТВЕР, 18-ГО СІЧНЯ, був арештований посадник столиці ЗСА, Вашінґтону, Меріон Беррі, мол. який протягом кількох років заперечував свою причетність до наркотиків. Цього разу його затримали аґенти ФБІ у готелі Віста Інтернешенел кілька бльоків на північний схід від Білого Дому з доказами про вживання та посідання кокаїни. Арешт М. Беррі на день попередив засудження його старого приятеля Чарлза Луїса, який був звинувачений в торгівлі наркотиками. Ще минулої осені Ч. Луїс проголосив у суді причетність посадника М. Беррі до наркотиків, але тоді посадникові вдалося викрутитися. ФБІ, яке працює в цій справі разом із відділом внутрішніх справ департаменту поліції, цього разу мають вагомі докази проти М.Беррі.

СЕКРЕТАР ОХОРОНИ здоров'я д-р Луїс Салліван вперше за десять років на найвищій посаді гостро засудив компанію виробництва сигарет Ер Джей Ренолдс за популяризацію нових сигарет, спеціяльно для неґрів, „Аптавн". Крім надзвичайно гострої критики, спрямованої на компанію д-р Л.Салліван, який сам є неґром, рішуче виступив проти куріння, яке загрожує здоров'ю, особливо неґритянського населення. „Виробництво сигарет 'Аптавн' значить ще більше хворіб та зростання смертности національної меншости, яка без того має найвищу смертність та найбільше хворіб".

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУД в Каліфорнії звинуватив трьох програмістів у втручанні до державних компютерів і компютерів телефонічних компаній та в отриманні важливих інформацій з військових компютерів. В обвинувальному акті винесено також звинувачення цих осіб у нелеґальному проведенні телефонічних послуг з цілями збагачення шляхом підключення до телефонічної комунікації. Ця судова справа над найбільшим нападом так званих „компюторних шахраїв" підвищує занепокоєння над вразливістю компюторизованої телефонічної системи. Хоча слідство підтвердило, що недавні проблеми фірми Ей-Ті-Ті не мають ніякого відношення до цього саботажу, він демонструє надзвичайну вразливість цілої телефонічної сітки країни.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашингтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster: Send address changes to:

Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Конґрес проти Буша у справі Китаю

Після інавґураційної промови Джорджа Буша у січні минулого року американська преса назвала урядування 41-го з черги американського Президента ерою „простягненої руки". Республіканський президент обраний у країні більшістю зареєстрованих демократів голосами сорока стейтів, після первісного обвинувачування його у загаюванні важливих справ та у відсутності лідерських здібностей — здобув собі, після зустрічі з Ґорбачовим на Мальті і після вигри у Панамі величезну популярність. За всіма опитами — понат 75 відсотків американців схвалюють внутрішню і закордонну політику Буша. Обидві палати Конґресу з їх демократичною більшістю затвердили ризиковну гру Буша у боротьбі проти панамського диктатора Норіеґи. Але авторитетні лідери обох партій в обох палатах Конґресу, включно з тими республіканськими діячами, які палко ввесь час підтримували Буша, заявилися проти його поведінки супроти суходільного Китаю. Відомо, що Джордж Буш був першим дипломатичним представником ЗСА у Пекіні і що він першорядно зорієнтований у тамошніх відносинах та в персональному складі китайської партійно-державної верхівки. Він увесь час противився санкціям проти Пекіну після кривавої розправи тамошнього уряду з демонстрантами, які домагалися демократії. Коли в минулому тижні скасовано там вийнятковий стан, що його проголошено після отієї масакри в червні минулого року, Буш дуже тепло привітав цю подію. Але його переконання, що це перший крок на шляху лібералізації режиму — не знайшло прихильного відгуку ані у Конґресі ані в широких колах американського суспільства.

Опозиція закидає Бушеві, що скасування вийняткового стану в Китаї є тільки „димовою завісою", за якою скривається дальша диктаторська репресійна поведінка китайських марксистських фанатиків при владі. Вказується на дійсно жалюгідну промову китайського прем'єра, який арґументував припинення вийняткового стану заспокоєнням після приборкання „контрреволюції". Він не мав ні одного слова жалю з приводу переведеної кривавої масакри. Навпаки, стверджував, що партійно-державні власті вчинили добре. Виразно підкреслив, що „не вважаючи на якість зміни за кордоном" (виразний натяк на занепад комунізму в Европі) — уряд далі буде триматися своєї політики. Не звільнено нікого з арештованих демонстрантів, не проголошено амнестії навіть для цього китайського подружжя, яке в червні минулого року схоронилося перед переслідуванням до американської амбасади і дотепер там перебуває, лякаючися арештування. Китайський уряд дотепер не погодився на їхній виїзд до Америки із безпечним переїздом на летовище.

Президент Буш стосує супроти китайських вождів політику вирозуміння і терпеливости. Він був і є проти штовхання Китаю до політичної господарсько-культурної ізоляції. А проте опозиція має сильний і переконливий арґумент: фанатики розуміють вирозуміліст» і терпеливість як доказ слабости і тому добровільно не підуть на поступки. Коли пекінських ортодоксійних комуністів у Китаї не переконують еволюційні і революційні (Румунія) народні рухи в Европі, то тим паче не переконають їх делікатні манери американського Президента. У „Ню Йорк Таймсі" була вістка, що події в Европі і на Панамі відвернули були увагу Конґресу від далекосхідньої проблематики і подій у Китаї, але в найближчих тижнях можна сподіватися дебат у Конґресі над пропозиціями поважних санкцій супроти Китаю. Теперішні настрої у Конґресі і в широких колах суспільства, обуреного минулорічною масакрою у Пекіні, такі, що президент Буш разом із своїми найближчими дорадниками можуть опинитися в меншості. І це може вдарити по престижі Президента.

Коли вся американська громадська й державна верхівка раз-у-раз говорить про примат людських і громадських прав, то не можна промовчувати потоптання всіх людських і громадських прав у Китаї, з дальшими погрозами репресій супроти десятків тисяч студентів, які студіюють в американських високих школах. Виглядає, що стосувати супроти них далі політику і тактику вирозумінь, терпеливости і дипломатичної діялектики — не матиме успіху. При всьому своєму державницькому хисті, розумі і досвіді, президент Джордж Буш не є непомильний. І мабуть у підході до Китаю помиляється.

Степан Яворський

УКРАЇНСЬКІ ДЕПУТАТИ НА ДРУГОМУ З'ЇЗДІ

Читаючи стенографічний звіт з Другого з'їзду народних депутатів СССР, який був опублікований в московському щоденнику „Известия", варто звернути увагу на деякі виступи депутатів з України. Вже на першій сесії з'їзду, 12-го грудня 1989 року, після внеску предсідника сесії, президента СССР Міхаіла Ґорбачова, в якому він пропонував затвердити склад секретаріяту другого з'їзду на чолі з Г.К. Крючковим (першим секретарем Одеського обласного комітету Комуністичної партії України), виступив Н.А. Куценко, народний депутат міста Кременчуга, полтавської національної округи, Української ССР. Він виступив проти номінації Крючкова на голову секретаріяту з огляду на такий інцидент: Н.А. Куценко був запрошений як гість на минулу десяту сесію Верховної Ради УССР, а вкоротці був видворений з сесії після голосування. Причиною його видворення було те, що Куценко прибув на сесію зі значком, який не є визнаний Верховною Радою України (це був синьо-жовтий прапорець, якого Куценко причіпив на свою краватку поруч офіційного державного прапорця). Попереднього дня, перед голосуванням г. Крючков прилюдно пробував зірвати цей значок з краватки Куценка. Цим він публічно образив народного депутата. Тому, що Верховна Рада УССР не засудила цього вчинку на своїх сесіях, Куценко вимагав, щоб цей вчинок був засуджений Другим з'їздом народних Депутатів. Він також вимагав, щоб Крючков перепросив за свій вчинок, бо, ображуючи Куценка, Крючков образив півтора мільйона виборців Полтавщини.

Предсідник Ґорбачов попросив представників з України вияснити цю справу тому, що такого прецеденту дотепер на з'їзді не було. Голова Президії Верховної Ради УССР, Валентина С. Шевченко, поспішила з висненням, заявляючи, що депутат Куценко прибув на сесію Верховної Ради УССР зі значком, який символізує не той українських прапор, який є визнаний і затверджений конституцією УССР, а той, який символізує український націоналістичний рух. В. Шевченко сказала, що, хоч вона не була свідком інциденту зі значком Куценка, всі депутати Верховної Ради УССР були свідками того, як один з робітників з Харкова, товариш Попов, виступив з тією справою на сесії і запропонував, щоб товариш Куценко або зняв той значок, який він носить поруч червоного прапорця Совєтського Союзу, або опустив залю. В. Шевченко сказала, що всі 650 депутатів Верховної Ради проголосували за тим, щоб товариш Куценко опустив залю, в якій відбувалася сесія.

Після виступу В. Шевченко виступив народний депутат зі Львова Ростислав Братунь, кажучи, що В. Шевченко помилилась, називаючи синьо-жовті кольори націоналістичними. Це є українські історичні національні кольори, сказав Р. Братунь, і ми не можемо відмовлятися від своєї історії.

Предсідник з'їзду залишив вирішення цієї проблеми депутатам з України.

Під час п'ятої сесії, 15-го грудня 1989 року, президент Академії Наук Української ССР Борис Е. Патон виступив з критикою будівництва нових атомних електростанцій та побільшення тяжкої індустрії на території України. Він сказав: „Відносно України, де мала місце чорнобильська трагедія, належить брати до уваги, що Україна, з огляду на свої природно-кліматичні умови, є здібна дати значно більшу продукцію при розвитку інтенсивного землекористування, ніж при дальшому розміщенні на її плодовитих землях могучих індустріяльних і енерґетичних комплексів. Це є в інтересі нашого єдиного народно-господарчого комплексу".

На 11-ій сесії 19-го грудня 1989 року виступила А.А. Ярошинська, народний депутат з Житомира. Вона поставилась критично до звіту уряду СССР, в якому уряд твердить, що положення нашої економіки є складне. На її думку, як і на думку цілого світу, в Совєтському Союзі є дійсна криза. І то не лише криза економіки, але й криза ідеології в маштабах всієї соціялістичної системи.

Далі А. Ярошинська апелювала до з'їзду, щоб він проголосував над єдиною пропозицією, внесеною депутатами України і Білорусії, і яка не була досі розглянена. Ця пропозиція вимагає щоб створити одну, загальнодержавну програму ліквідації наслідків катастрофи на Чорнобильській атомній електростанції. Чому загальнодержавну, питає депутат Ярошинська? Тому, відповідає вона, що це не є трагедія Білорусії, ні трагедія України, а це загальна трагедія цілої держави. „Невидимо для очей, ця трагедія поширюється з проєктом, з людьми, на колесах транспорту по цілій країні, міняючи форму нашої крови".

„В московській гематологічній клініці сьогодні, чотири роки після трагедії, можна бачити немовлят з України і Білорусії, які вмирають. Вмирають не тому, що лікарі не можуть їм помогти, а тому що в тих дітей немає відповідних харчів, потрібних лікарств, одноразових шприц і тому, що шпиталі є переповнені. Уявіть собі, що діти вмирають на очах інших дітей. Я і інші депутати з України і Білорусії отримали багато телеграм на цю тему. Я знаю, що наш бюджет обмежений, що грошей нема. Але я апелюю до уряду: залишити людей закладниками аварії на чорнобиль-

(Закінчення на стор. 4)

В. Сірський

Висилаймо книжки українцям у Біробіджані!

У „Літературній Україні" з 14-го грудня 1989 року появилася стаття Станіслава Тельнюка „Часточка цілого; українські серця по світах" у котрій, не без тривоги, описано життя й проблеми наших братів у Біробіджані. Згадує С. Тельнюк про село Комишинку, де „організувався 16 літ тому музично-фолкльорний колектив „Комишинка", що прославився нині на весь Хабаровський край своїм виконанням українських народних пісень, хореографічними сценками"... „Що сказати? Хвилююче! І завважте — без жодної допомоги з Києва". А що цікаве для нас: „Комишинка" народилася в часі, коли „повним ходом почалося форсування 'злиття націй', а точніше — русифікація". І з гордістю пише Тельнюк: „І от на тлі суцільного нищення, плюндрування, розтоптування — за всім тисяч верстов від України створюється отакий колектив!... Треба було мати і сміливість, і незнищення почуття національного духу, і багато чого іще — підсвідомого, навіть непояснюваного".

А про українську мову О. Тельнюк згадує: „Знають українську мову і в Біробіджані. Українською мовою з залу допитувалися про Рух (і туди отакенні відлуння долетіли!), я відповів і так, і так, а коли почув запитання провокаційне, то, забувши, де я перебуваю, відповідав — і досить різко та різко — українською мовою. І виявилося, що весь зал зрозумів, про що я казав, і дружніми оплесками підтримав програму Народного Руху України за Перебудову". Згадав у своїй статті С. Тельнюк і про цікаву для читача статистику: „В одному з видань, що вийшли за кордоном, оповідається про нараду в Москві 9-го — 12-го червня 1923 року. Виступав там М.О. Скрипник і казав ось про що: в РРФСР живе понад сім мільйонів українців (у Сибірі 1,202,000 на Кубані — 2,273,000, на Поволжі, у Самарській, Курській, Воронезькій та інших губерніях — 2,786,000, у Киргизькій та Татарській республіках — 654,000). Разом, — підсумовував ще 66 літ тому Скрипник, — понад сім мільйонів... Як же їх обслуговують культурою? — запитував він — і відповідав: останніми роками на всю Російську Федерацію видано тільки дві брошури українською мовою. Цього ніби малувато, щоб культурно обслуговувати оцих 7 мільйонів.

І ще наводить С. Тельнюк одну цитату: „Кримський татарин Надир Бекіров пише мені з Казані: 'За межами України в Радянському Союзі живе понад 15 мільйонів українців'. (Це ж більше, ніж деяких націй у цілому світі!. Н. Бекіров — аспірант, займається дослідженнями долі свого народу й, отож, не може не цікавитися й долею народу українського. Не знаю, наскільки дані Н. Бекірова не збігаються з даними наших статистиків, але, гадаю, він не помиляється. Якщо за часів М. Скрипника нас поза межами України було понад 7 мільйонів, то скільки ж нашого брата було вивезено в Росію під час колективізації та різних каральних акцій! Скільки виїхало на різні комсомольські та всенародні будови! Волго-Дон, Великий Туркменський канал, цілина, Братська ГЕС, БАМ, КАТЕК... У Братську й досі вечорами з усіх вікон дзвенять українські пісні, — а чи є там хоч одна українська школа? У Москві й Ленінграді чуєш тут і там українську мову, — а чи є там хоч один український театр? У Росії живе українців більше, ніж чехів у Чехо-Словаччині, — а жодного видавництва, жодної газети, жодного журналу!".

Із цитованого повище зрозуміє кожний, у якій колоніяльній безодні опинилися наші кровні брати в межах „братньої" російської республіки. І саме тому росіянка Ніна Петрівна Брідова звертається до С. Тельнюка з просьбою: „...надішліть нам... букварі, азбуку українську, оскільки це дуже потрібне для дітей із сіл, де живуть українці. Ми хочемо разом з органами народної освіти організувати вивчення у школах української мови, на перших порах, можливо, факультативно, а потім і в розклади, в начальні плани включити".

На мою думку, всі ми, поза межами нашої батьківщини, повинні б допомогти нашим братам у Біробіджані. Згадані повище книжки чи шкільні підручники можна висилати на адресу: 682200 Хабаровський край, ЄАО, Біробіджан, Проспект 60-річчя СРСР, 11, кв. 151 Брідовій Ніні Петрівні.

„МЕДИЧНИЙ ЖУРНАЛ Нової Англії" надрукував сумні дані статистики, порівнюючи тривалість життя чоловіків у Банґладеші, країни в Азії, та Гарлемі, дільниці Ню Йорку. 55 відсотків чоловіків у Банґладеші доживає віку 65 років, а в Гарлемі — всього 40 відсотків. Журнал, один з найавторитетніших медичних видань у світі, повідомив, що в Гарлемі впродовж трьох років, від 1979 до 1981 включно, померло 6,415 осіб. В середній американській громаді таких самих розмірів, заселеній білими, за ці роки вмерло 3,994 особи. Причину високої смертности в Гарлемі та інших негритянських ґетто особливо серед чоловіків, пояснює науковий співробітник Колюмбійського університету Енн Бранзвик в книзі про життя молодих негрів: „В негритянських ґетто є більше шансів бути застріленим, померти від вищої дози наркотиків або від алькоголізму". Крім того, смертність від АІДС у негритянських ґетто набагато вища.

Володимир Барагура

ВІДГОМІН МИНУЛИХ ПЕРЕЖИВАНЬ

Іванна Зельська, „Відгомін — Спогади", Торонто, 1989, стор. 140. Обкладинка Дарії Даревич.

Останніми роками можна спостерегти пожвавлення у ділянці спогадувальної літератури. З перспективи пройдених років, сповнених важливих історичних подій від Першої світової війни по сьогодні, люди старшого покоління закріплюють свої переживання та спостереження у формі мемуарів. Ці спогади обмежуються інколи до окремих фраґментів, інколи охоплюють довший період життя і подій, деколи розтягаються на весь час критичних історично-політичних та мілітарних подій, які докорінно змінили сучасний світ у всіх його ділянках. Ці спогади появляються в газетах, журналах, альманахах, книжковими виданнями та в реґіональних збірниках.

Поет, письменник і вчений, сам автор спогадів із дитячих та юначих років п.з. „Казка мого життя" Богдан Лепкий написав: „Не бійтесь споминів". Цією сентенцією він підкреслив вагомість цього журналу художньої літератури.

І у чому лежить вартість спогадів?

Спогади доповняють, оживляють і вливають душу в мертві, сухі факти, якими розпоряджають дослідники-історики. Через те сьогодні велику увагу звертають дослідники минулого на т.зв. „мовляну, чи усну історію" (oral history). При катедрах історії в університетах і науково-дослідних установах існують звукозаписні ляборатрії, які опитують самовидців, не тільки видатні постаті, але й „сірих" людей.

Передо мною лежить невелика 140-сторінкова книжка спогадів педагога, громадської діячки, письменниці, Іванни Зельської. Спогади авторки охоплюють часи від її раннього дитинства аж по сьогоднішній день.

У першій частині „Очима дитини й учениці", що складається з кількох підрозділів, авторка описує події, коли ввійшла в такий період дитинства, що її пам'ять могла закарбувати сцени, які ділялися в час Листопадового Зриву у Львові, де їй довелося пережити жахіття боїв за столичний город західних українських земель.

Авторка має здібність перенестися в ментальність малої дитини й тому ці спогади вражають наївністю й непідробленою щирістю. У дальших підрозділах авторка переходить у період навчання в середній школі. Тут уже, як учениця вчительської семінарії СС Василіянок у Львові, вона більш критично й ділово сприймає шкільне життя й події, які відбуваються поза мурами школи й інтернату. З цього розділу читач довідується про перешкоди заснувати школу, про організацію процесу навчання й виховання про матеріяльні труднощі опіки над сиротами, про опіку над школою й над сиротинцем Слуги Божого Митрополита Андрея.

Другий розділ „Стежками життя — на Волині й поза нею" переносить читача в період учительської праці авторки у цій частині західньоукраїнських земель, що належали до царської Росії, а за польської окупації опинилися в ізоляції від Галичини й були під юрисдикцією воєводи Генрика Юзефського, який у співпраці з місцевими українськими діячами вів політику співпраці з польським урядом.

Цей розділ зацікавив мене зокрема, бо авторка працювала в цих сами околицях „волинської тихої сторони", в який і мені довелося проживати кілька років, бо там працював у адміністраційному секторі мій батько та вчителювали дві мої сестри. Мушу ствердити, що спостереження й висновки авторки покриваються з моїми власними. Я навіть знав особисто шкільного інспектора Стефаняка, якого, здається неслушно, авторка вважає поляком з корінної Польщі, бо його прізвище вказує на українське походження, а його прихильне ставлення до вчителів-українців і знання української мови могли свідчити, що він українського роду і, хоч походив із корінної Польщі, то міг би бути сином еміґрантів УНР.

Авторка доказала, що своїм педагогічно-дидактичним знанням та досвідом і громадською настановою можна багато корисного зробити навіть за дуже несприятливих умов.

У продовженні цього розділу авторка пише про переїзд на працю до Влоцлавка, де вчителював її чоловік у школі для недорозвинених, де й застукала подружжя німецько-польська війна. Тут мова про поворот до Галичини, вибух Другої світової війни, втечу на Захід, перебування в таборі безвітчизняників у Реґенсбурзі, врешті виїзд до Канади.

Цьому періодові життя авторка присвятила третю частину своїх спогадів п.з. „В Канаді". Ця частина вказує на деяку втому авторки. Ця втома не є ані фізична, ані духово-творчого порядку. Вона зумовлена відсутністю перспективи, яка дала б змогу критично оцінити події, відсіяти маловажне від сутнього. Авторка була цього свідома й тому в підзаголовку третього розділу поставила „Фрагменти". Було фізично й композиційно неможливо у такий невеликий розміром розділ убгати велетенську масу матеріялу — події, переживання, обставини, життьові зміни, успіхи й невдачі. Проте цей фрагментарний розділ має свою фактажну вартість.

Коли читач візьме книжку І. Зельської в руки, то зі заголовку й віньєти (робо-

(Закінчення на стор. 3)

Мирослав Прокоп

НА ПОРОЗІ НОВОГО ДЕСЯТИЛІТТЯ

І.

Немає сумніву, що минулий, 1989 рік увійде в історію як рік ґрандіозних революційних потрясень і перемін у совєтському бльоці. Перемога „Солідарности" в Польщі і резиґнація польських комуністів з монополю влади, провал комуністичної диктатури в Східній Німеччині і Чехо-Словаччині, готовість болгарських комуністів співпрацювати з іншими політичними партіями, знищення берлінського муру, перемога демократичної революції у Румунії, рішення литовської компартії відділитися від КПСС і вимога вивести Литву з Совєтського Союзу, подібні явища в інших балтійських республіках, у Грузії та Вірменії, також в Молдавії, врешті, зрушення політичної думки і народження організованих структур громадської дії в Україні — все це явища великого емансипаційного процесу поневолених Кремлем народів, їхньої боротьби за право володіти собою.

Про що говорять ці події?

Перше — це велика перемога ідей національної і особистої свободи, ідей політичної і соціяльної демократії над системами тоталітарних диктатур. Такого розвитку подій у світі не передбачували. Ще зовсім недавно появлялися на Заході праці, яких автори доказували незрушиму стабільність совєтської системи і безперспективність відосередніх сил, зокрема боротьби неросійських народів СССР. Такі прогнози йшли в унісон із запевненнями кремлівських вождів про непорушність імперії, про справедливе розв'язання національного питання „раз і назавжди". Це була візія цвинтарного спокою, яку, до речі підтримували деякі державні діячі західніх демократій. Життя жорстоко посміялося над такими пророцтвами.

Подруге, всі названі події і процеси є результатом і показником тотального краху комунізму як доктрини в ідеологічному та практично-політичному відношеннях. Протягом довгих десятиліть визнавці цієї ідеології проповідували докорінну перебудову суспільно-політичного і економічного життя народів, яка забезпечила б повноту їх матеріяльного і духового добробуту, ліквідувала б експлуатацію людини людиною, усунула б міжнаціональні конфлікти. На ділі, носії тих химерних доктрин привели народи до економічної катастрофи, до ув'язнення вільної думки в касарняному уніформізмі, до духового здичавіння, до поглиблення міжнаціональної ворожнечі.

У самому Совєтському Союзі та доктрина поєдналася з традиційними рисами російського автократизму, шовінізму і месіянізму і це, у свою чергу, привело до ще більшої її деправації та принесло не тільки неросійським народам криваві жертви, але також великі шкоди самим росіянам. Так на очах світу компромітувалася комуністична доктрина, яку недавно ще пропонували всім народам світу як модель для наслідування. Нічого дивного, що після десятків років трагічних експериментів, народні маси побачили, що король голий, і тисячі виходять на вулиці валити кумирів.

Ми, як українці, можемо гордитися тим, що ще під час Другої світової війни діячі українського визвольного підпілля розкривали такий розклад панівної в совєтській імперії тоталітарної диктатури і вказували на це в Постановах III Великого Надзвичайного Збору ОУН у 1943 році, в політичній деклярації УПА, в плятформі УГВР та в писаннях П. Полтави, О. Горнового, У. Кужіля, Д. Маївського та інших, які таврували рабовласницьку систему насильства в СССР, його клясу партійних вельмож та закликали народні маси до самооборони.

Третьою рисою сучасних подій і процесів у Східній Европі і в самому Совєтському Союзі — є вихід на сцену народних мас, як чинника, що творить події історичного значення. Під впливом стихійного і частково організованого тиску мас, влада Східньої Німеччини рішила ламати мур в Берліні. Під тиском мас комуністичні керівники Мадярщини погодилися на політично-партійний плюралізм. У результаті тривалих демонстрації в Празі та в інших містах Чехо-Словаччини комуністичні керівники мусять ділити владу з опозицією. Тільки завдяки здвигові народних мас в Румунії стала можлива перемога демократичної революції. Вирішальний вплив на політику балтійських компартій мають народні маси тих народів. В результаті зрушення громадської думки і народження ембріонів політичної активізації в Україні прийшло до багатотисячних маніфестацій, що чинили і чинять великий тиск на місцеву бюрократію. Без такого тиску органи влади у УССР ніколи були б не погодилися на з'їзд Народного Руху України за Перебудову.

Врешті, треба сказати, що те, що тепер проходить в совєтській імперії, є безпосередньо спричинене еволюцією в її верхах. Очевидно, що рухи за свободу, за вільну людину, за державну незалежність є безперечно наскрізь органічним явищем, що породжене природними прагненнями тих, хто хоче свободи, але каталізатором тих рухів на теперішньому етапі став Ґорбачов і його реформи. Ясно, що він і його співробітники не плянуть валити імперію, навпаки, вони робитимуть усе щоб її зберегти. Але, вирішивши, що плян рятування економіки країни, від катастрофи і для забезпечення співпраці зі Заходом треба йти на реформи, Ґорбачов мусів погодитися на зменшення контролі над народами Східньої Европи і на часткові уступки народам СССР. Притому, не треба забувати, що також при перемозі демократичних сил у Східній Німеччині, Чехо-Словаччині, Польщі чи Мадярщині, основні важелі влади, себто військо і поліція ще далі залишаються під контролею людей старого режиму і це дає Москві можливості контролі чи хоча б серйозного впливу і тиску.

Продовження буде.

Клівленд прилучився до акції збірки мила

Просимо мешканців Клівленду і околиць дарувати мило для висилки в Україну, в першу чергу в околиці Донбасу, де шахтарі навіть не мають чим помитися. Станьмо їм в пригоді, як висловився Микола Горбаль і другі, що конкретною допомогою такої необхідної потреби можна **скоріше з'єднати собі „ум і серця"** робітництва Донеччини, чим великими політичними кличами.

В Клівленді назначені такі збірні пункти: від 22-го до 27-го січня можна здати мило в Кредитівці „Самопоміч", 6108 Стейт Рд. Парма, Огайо; в неділю, 28-го січня, у всіх українських **церквах (обох віровизнань)** після кожної Богослужби.

Збіркою займаються члени 12-го Відділу СУА у співпраці з церковними парафіями і громадськістю. Якщо потрібні додаткові інформації, можна телефонувати на число (216) 526-6863.

Храмовий празник церкви св. Димитрія у Бразилії

В неділю, 12-го листопада 1989 року українська автокефальна православна церква св. Димитрія в Куритибі відсвяткувала храмовий празник. Церква була вщерть виповнена вірними обох православних церков із Куритиби — св. Димитрія та св. Михаїла. На цьому святі був присутній Петро Китастий з Америки.

В 10 год. о. Єреміяс Ференць, який недавно висвячений на священика, відправив Св. Літургію і сказав гарну проповідь. Співав церковний хор під вмілим дириґуванням Василя Чмира. Після відправи всі присутні пішли до парафіяльної залі на святочний обід, який приготовило Сестрицтво. Щоб звеличити це свято, Петро Китастий — талановитий бандурист, виступив зі співом та грою на бандурі. Це перший раз ми мали нагоду вітати в нашій парафії члена славної Капелі бандуристів ім. Тараса Шевченка з Америки. П. Китастий коротко розповів про зміст виконаних ним пісень та заспівав декілька пісень: козацьких дум та стрілецьких пісень, лунали чарівні звуки бандури та пригадували наше минуле.

Церква УАПЦ св. Димитрія в Куритибі є цікавою перлиною української церковної архітектури. В церкві є прегарні ікони та дерев'яний іконостас.

Корнелій Шмулик

„Веселка"...

(Закінчення зі стор. 1)

читають їхні американські однолітки, що формує їхній світогляд. Виставка дасть уявлення про те, як живе молодь в Америці.

Про те, що люди доброї волі в усі часи шукали шляхів до порозуміння, говорив у своєму привітанні керівник делеґації Інформаційного аґентства ЗСА І. Флем.

Зі словами подяки за влаштовану виставку до гостей звернувся голова правління Львівської організації Спілки Письменників України Роман Лубківський. Зокрема він сказав, що американські гості завітали на українську землю в час її патріотичного відродження: „Віримо, що надалі статус державности української мови зніме питання про тиражі, про значення мови тощо. Нам треба подумати над традиціями дитячого видавництва. Адже колись у Львові було чимало дитячих видань. Можливо, у недалекому майбутньому відкриється філіял дитячого книжкового видавництва, чи виходитиме журнал. Як літераторові, мені приємно чути українську мову з уст гостей".

— Я читав ці книги, вони були моїми крильми — сказав П.Фединський — добре, що тепер українські діти мають змогу пролетіти над ЗСА на крилах сторінок цих книг.

Директор видавництва „Веселка" Я.П. Гоян сказав, що зацитовані з Біблії І.Флемом слова про те, що дорослі в житті ведені дітьми, є глибоко актуальні, бо діти інакше будуть думати про взаємну приязнь поміж народами". Стільки репортерка Г. Доманська.

У зв'язку з виставкою був виготовлений англійською й українською мовами текст із поясненнями окремих секцій виставки та каталог експонованих книжок.

Поміж виставленими виданнями був оправлений річник журналу „Веселка", видання УНС — „Свобода" та кілька виданих на терені ЗСА дитячих книжок українських авторів, а саме: Романа Завадовича (4 позиції), Катерини Перелісної (1 позиція), Ганни Черінь (6 позицій). З-поза літературних видань виставлено кілька праць українською мовою з різних українознавчих ділянок — посібників до навчання дітей української мови, літератури, історії та дидактично - методчних праць. Це писання таких авторів: Іван Боднарчук, Н. Черняк, Є. Федоренко, С. Гаєцька, І. Козловський, В. Радзкевич, Л. Луців, А. Кміт.

З англомовних книжок українських авторів були: Марія Галун-Блох, Мирон Куропась. Після закриття виставки експонати стали власністю Львова.

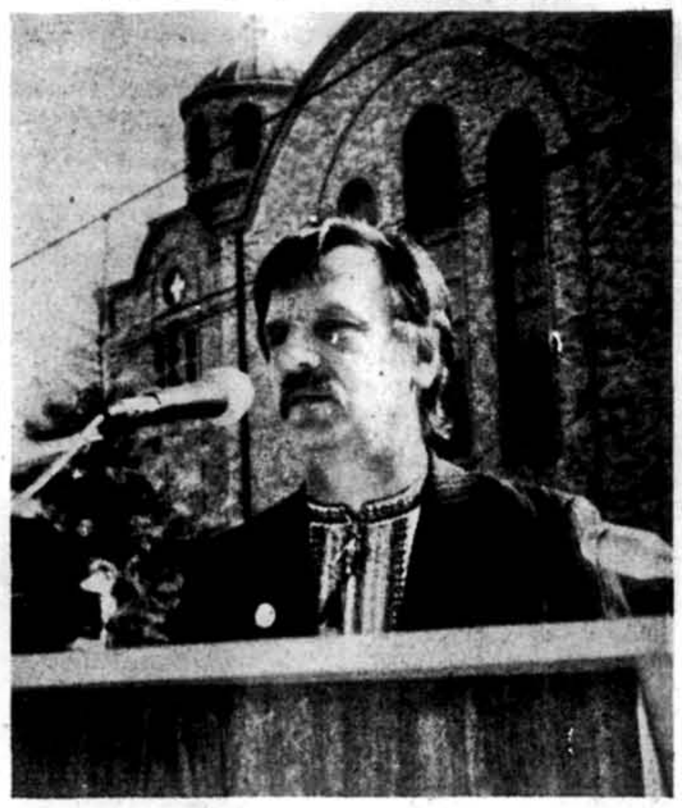
СОВЄТСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ Ніколай Червов, виступаючи на переговорах про зменшення зброї і війська, не скривав свого побоювання, що події в Східній Европі і зміна урядів в багатьох державах можуть некорисно відбитись на функціональності Варшавського Пакту. Якщо у східньоевропейських країнах наступлять далекойдучі переміни і уряди стануть демократичними, то політична консультативна Рада Варшавського Пакту втратить свій вплив і ролю керівного органу і її (раду) правдоподібно треба буде розв'язати.

ПОЛЬСЬКЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ аґентство ПАП повідомило, що теперішній уряд, в якому, як відомо, домінують некомуністи, покликав до життя фонд допомоги тим робітникам, які можуть в майбутньому втратити працю з огляду на економічні реформи, які незабаром ввійдуть в життя. У повідомленні аґентства не говориться про те, скільки приблизно тисяч робітників втратять працю, але польські економісти та західні економічні спостерігачі кажуть, що це число коливатиметься між 500,000 і тричотири мільйони.

До побачення, Америко!

(Прощальне звернення Миколи Горбаля)

М. Горбаль виступає у Вашінґтоні під час святкувань 175-ліття Т. Шевченка біля пам'ятника Кобзареві.

Коли кінчається свято, тим паче велике свято, то завжди трохи сумно.

Мої відвідини Америки — це суцільне велике свято. На прощання кидаю в океан американського узбережжя монету, бо за народними прикметами це буде запорукою того, що ще сюди завітаю (так хочеться вірити, що більше ніколи не буде осоружних Залізних заслон).

Закінчилося сповнене приємних вражень моє тримісячне гостювання на цьому далекому від України континенті, який ще з дитинства зоряно вабив волею, достатками, добробутом і чеснотами.

Вдячний долі, що побував у країні героїв Марка Твена і Джека Лондона, бачив простори, які оспівали Вітман і Фокнер. А найпам'ятніше — бачив Америку українців, країну, до якої вони втікали від нещастя й злиднів, а зараз живуть у розкішних будинках і їздять власними автами. Бачив країну, в якій українці побудували свої величні храми і школи. Це зворушувало й засмучувало водночас: „Боже, такі величні українські церкви, такі чудові українські школи, але... не на Україні".

Ти прекрасна, Америко, але десь там є Україна, вона чекає.

До побачення!

Користуюся нагодою подякувати за гостинність усім українцям, які щиро приймали мене з дружиною в своїх оселях — у Ню Джерзі й Вашінґтоні, в Ню Йорку й на Фльориді, у Бавнд Бруку і Дітройті, в Клівленді й Чикаґо. Дякую вам, дорогі мої краяни!

Дуже приємними були для мене зустрічі з українськими громадами. Відкриті та щирі, вони залишають відчуття приналежности до великого роду українського, до великої, морально чистої сім'ї, готової прийти одне одному на поміч, щоб відбудувати свою занедбану оселю, виполоти занехаяний лан та засіяти його добірним зерном.

Поможи нам, Боже!

Дорогі мої краяни в Америці, я щасливий, що ви не забули Україну, вірите їй і любите її. Ваші щедрі пожертви на підтримку національного відродження нашої батьківщини — яскраве свідчення тому. Я не маю змоги назвати тут поіменно всіх жертводавців, але добрі діла на забуває Бог. Тож благодать Божа на нас, люди добрі!

Як представник Української Гельсінкської Спілки, я особливо вдячний ініціяторам створення в ЗСА комітетів Сприяння УГС, зокрема Зені Бігун і її приятелям в Чикаґо, Орестові Дзюбинському (Комітет Сприяння УГС, Голлівуд), Миросі Стефанюк Вірі Андрушків, Євгенії Скіпакевич (Комітет Сприяння УГС у Дітройті та околицях), Галині Король (Група Сприяння УГС у Норт-Порт та околицях, Фльорида), д-рові А. Лисому та Ф. Гайовому (Група Сприяння УГС, Мінеаполіс), Іванові Явиляковi та Олександрові Клецорові (Комітет Сприяння УГС у Бавнд Бруку). о. Іванові Тилявському та Василеві Ліщинському (Комітет Сприяння УГС у Клівленді та околицях), Ніні Самокіш (Група Спраяння УГС у Ню Йорку), інженерові-хемікові Богданові Бурачинському, що очолив Комітет Сприяння УГС у Ню Джерзі та особисто пожертвував на потреби УГС 3,500 дол. Так само вдячний ініціяторам створення Комітету Сприяння УГС у Маямі та в інших місцевостях. Такий комітет створено навіть у далекому Тексасі, де українська громада нечисленна і досить розсіяна. Велику роботу провадить там інж. Ігор Кошман, який особисто пожертвував для УГС 500 дол.

Хочу висловити подяку і окремим доброчинним організаціям, що допомагають Україні, як Пласт, АОЛПУ, ЗУАДК, СУА, „Золотий Хрест" і багато інших.

Дякую вам, люди добрі! Хочу при цій нагоді нагадати адресу Закордонного Представництва Української Гельсінкської Спілки: External Representation of the Ukrainian Helsinki Union, P. O. Box 770, Cooper Station, New York, N.Y. 10003.

Єднаймося! Лише спільно, в єднанні ми можемо багато зробити. З добрим настроєм повертаюсь в Україну, бо мав незабутні зустрічі зі своїми братами-лемками і щось глибинно-ніжне забриніло в моїй душі. Вперше за 40 років зустрів я тут свою родину: кузинів із Виндзору і кузинку з Дітройту. Обіймаю вас! Обіймаю вас, дорогі українці американської землі! До нових зустрічей і хай вони відбуваються вільно по обидва боки океану! Христос Рождається! Славімо його!

Сумна річниця

(До 15-тиліття смерти поета Василя Ґренджі-Донського)

Здається, було це тільки вчора, як прилетіла вістка з-за океану про смерть поета, мого доброго батька. Гейби вчора я на поспіх збиралася летіти до Европи, щоб встигнути на його похорон. Гейби вчора прощалася востаннє з ним, гладила й цілувала його холодне чоло, його руку... Гейби вчора випроваджувала його разом з родиною до місця вічного спочинку...

Гейби вчора... А то вже 15 років минуло з того часу. Кажуть, час є добрий лікар, гоїть всі відкриті рани. Може й так, та все ж шрам лишається і, як ніжно не торкнеш його, болі відновляються і знову ллються сльози.

Ніжно гладжу два засохлі гвоздики з великого вінка, які привезла зі собою 15 років тому. Вони ще все червоні, хоч кольор їхній потемтів, немов засохла кров... Стає перед очима свіжо висипана могила, накрита вінками і букетами квітів... заплакана мама, брат, зажурені друзі.

Бачу могилу в кілька років пізніше — вже з пам'ятником, на ньому вириті слова:

Люблю тебе, мій Рідний Краю,
Мов до матусі я горнусь.
Ридаєш ти — і я ридаю,
Смієшся ти — і я сміюсь...

Поставила родина йому цей пам'ятник в 1970-их роках. Але багато цінніший пам'ятник поставила йому українська громада в діяспорі у 1980-их роках, підтримавши морально й матеріяльно ініціятиву кількох відданих друзів поета, які задумали видати його твори. Ті твори видаються вже майже десять років і дають світові знати про те, якою великою людиною був той, якого я маю честь називати батьком.

Був час, коли його ім'я було призабутим — старшому поколінню не дозволялось його знати (а може деякі його й не бажали знати), а молодше не мало як про нього довідатися. Сьогодні однак його ім'я починають собі і вдома пригадувати і віддавати йому належну пошану.

І якраз в 15-ту річницю його смерти приходить сюди вістка, що рідне село поета Волове (Міжгір'я) вже має вулицю його імени. Земляки рідного села, шануючи його заслуги, постаралися й про те, щоб назвати районове Товариство Української Мови його іменем.

Глибокою вдячністю, наповняється моє серце до всіх моїх земляків тут, на поселенні, і вдома, на Закарпатті, за те, що вони не тільки що не забувають про нього, але ще й стараються про те, щоб його ім'я жило вічно. Рана, відкрита спогадами, здається, менше болить на думку щирого і теплого стваления моїх земляків. І хоч очі повні сліз, зі задоволення і вдячности сідає усмішка на сумне обличчя.

Зірка Ґренджа-Донська

Відгомін...

(Закінчення зі стор. 2)

ти Дарії Даревич) не зможе виміркувати, про що в книжці йдеться, бо „відгомін" може мати різні причини й джерела. Читач відразу заінтригований і ставить питання — відгомін чого? Але вже з заголовку першої частини „У Львові — очима дитини й учениці" довідується, що це мемуаристика.

Книжка прикрашена кількома світлинами зі шкільного життя, при чому кожна учасниця групової світлини зідентифікована, що рідко в нас буває. Крім того є портрет Слуги Божого Митрополита Андрея, потрет авторки з чоловіком, кілька менших фото зі шкільного життя в Канаді.

Віньєта — стилізована птичка на гіллячці - вдало віддає характер написаного.

Книжка закінчує розділ „Гри на весело", який органічно і композиційно не пов'язаний із цілістю.

Спогади І. Зельської скористали б, коли б перейшли редакційне й мовне втручання. Зокрема в кількох місцях порушена естетика вислову й треба було ці моменти пропустити або вжити евфемізми.

Книжку ціною 10 дол. можна придбати в авторки: Iwanna Zelska, 1625 Bloor St. E., apt. 918, Missisauga, Ont. L4X 1S3, Canada.

КАЗУМІ ТАЇРІ, КЕРІВНИК малочисельної скрайньонаціоналістичної групи, намагався вбити посадника японського міста Наґасакі за те, що той піддав гострій критиці покійного імператора Гіроґіто, порвавши тим самим з традицією „недоторкальности" і безмежної пошани до імператорського двору. Посадник Гітоші Мотушіма у критичному стані був доставлений до шпиталю і перейшов операцію. Його стан вважається критичним, але небезпеки для втрати життя немає.

ЗУСТРІЧ З НАУКОВЦЯМИ З УКРАЇНИ

У неділю, 10-го грудня, відбулася у Філядельфії старанням Східньоевропейського Дослідчого Інституту ім. В. Липинського, у його ж приміщенні, зустріч громадянства з п'ятьма науковцями з України, що відбули саме конференцію з УНІГУ на тему розвитку української критичної і естетичної думки в другій половині XIX століття.

Проф. д-р Ярослав Пеленський, президент Інституту ім. В. Липинського, представив науковців з Києва і запропонував програму. Першим доповідав академік Віталій Русанівський, директор Інституту мовознавства АН УССР, президент Міжнародної асоціяції україністів. Головними темами його праць є дослідження дієслова, питання семантики та джерела східньослов'янських мов. Темою його було: „Актуальні проблеми української мови і культури". Прелеґент зробив огляд мовної ситуації в різних країнах світу, де вживається різних мов, з прикладами Швайцарії, Індії, де вживання мов є на паритетних основах, Бельгії, африканських країн та інших. В Україні особлива ситуація: головною мовою населення є українська мова, хоча на території України проживає сто різних національностей із своїми мовами. Другою щодо вжитку мовою є російська мова, яка має повне коло функцій в Україні. При таких умовах українська мова втрачає свої позиції, має обмежені функції. Багато є вже українців, які подають російську мову як рідну, хоча це виступає головно в східніх і південних областях України. Гомогенне населення є в Західній Україні, В Галичині головно; це є 97% українців. Є реґіони з мішаним українсько-російським населенням, наприклад, в Донбасі — 50% на 50%. В Криму українське населення в меншості, в більшості там було татарське населення; після виселення його за сталінського режиму, росіяни там стали переважати. Причини такого стану в тих реґіонах історичні. В кінці XVII ст. цариця Катерина II роздавала південно-східні терени на власність своїм фаворитам, після переможних воєн з Туреччиною. Крім того, коли в кінці XVII ст. відкрили поклади корисних копалень на території сучасного Донбасу, переселено туди багато людей з Росії. Тому цей саме реґіон тепер „неперспективний" щодо переходу на державну українську мову. Так само Луганщина, Херсонщина, Крим. Неможливо людей примусити говорити українською мовою. Тут повинен пройти певний психологічний процес, повинно пробудитися відчуття причетности до української культури даного населення. В сучасному стані, в момент, коли українська мова стає державною, її функційні можливості знижені, наприклад, в половині 1970-их років було лише 10% українських шкіл в Києві. Цей стан середнього шкільництва головно тому такий, що у школах викладається головно російською мовою, тією мовою написані й підручники і фахова література, що й мотивує людей посилати дітей до російських шкіл. Важливою справою є усунути ту обставину.

Академік Русанівський подав такий розподіл груп населення щодо цього питання:

1. За радикальні зміни — ввести українську мову якнайскоріше;

2. Поміркована група, свідома того, що наша мова була переслідувана, що треба змінити;

3. Група байдужа до цих справ; їм залежить тільки на добробуті, а не на духовних основах;

4. Група ворожа до української мови як державної.

При обговоренні мовного закону все це брали під увагу, наполягаючи, одначе, на тому, що фахівці, хоча й неукраїнці, повинні опанувати українську мову. Остаточно — перші дві групи таки перемогли, що віддзеркалює закон. За відкинення української мови як державної голосувало із 500 осіб лише 40. Отож, більш як 90% було за українську мову як державну. Цікаве явище, що голоси неукраїнців були прихильні до української мови як державної, наприклад, представник жидів заявив: „Як ви, українці, виборете собі самобутність, і ми не пропадемо з вами". Так витворюється взаємний інтернаціоналізм свідомости. Безумовно, до розвитку і поширення українських культурних впливів причиниться Товариство української мови ім. Шевченка і інших об'єднань, що піднесе престиж національних елементів.

Наступним доповідачем був д-р Вячеслав Брюховецький, завідуючий відділом теорії літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка, заступник голови Ради національностей Народного Руху України за перебудову. Тематика його праць — питання теорії літератури, функції літературних творів, силове поле критики. В. Брюховецький доповідав на тему „Актуальні проблеми сучасної літератури".

Тепер відбувається зрушення в українській літературі — інтелектуальне і емоційне. Навіть з-посеред рядів т. зв. „чиновників" появляється глибше зацікавлення дійсно вартісними художніми творами. Що ж до загального читача, то може послужити приклад, що коли появилася поема Ліни Костенко „Маруся Чурай" (друге видання), то стотисячний її тираж розійшовся впродовж тридцяти днів.

У літературі сьогодні в центрі уваги — громадське життя. Читачів цікавить заборонена раніше література: В. Винниченко, М. Хвильовий. Прелеґент нав'язав свою тезу відродження в літературі до шістдесятників — до когорти молодих, що відкинули страх і виявили естетичну сутність у своїй поезії. Згодом прийшли поети-шістдесятники, як Ігор Калинець, Воробйов; розвинув свою діяльність Василь Стус, щоб бути брутально зупиненим на шляху пам'ятного 1972 р. Та згодом, не зважаючи на репресії, таки випросталися й деякі старші письменники — Леонід Первомайський, Василь Мисик. Після більше як 20-тилітнього ув'язнення заговорив був Борис Антоненко-Давидович, який відновив силу духа 1960-их років, відхилив завісу бачення світу. Та після 1970-их років не відродилася громадська лірика, радше появився напрям герметичної поезії і то у деяких речників її — великої сили експресії, як наприклад, Ігоря Римарука, у Воробйова, Малковича, Герасимюка.

Третім доповідачем був д-р Олекса Мишанич, доктор філологічних наук, завідуючий відділом давньої української літератури Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН УССР. Його основне зацікавлення — творчість XVII — XVIII століть, Григорій Сковорода, а також переклад на сучасні українську мову Іпатієвського літопису; це видання він сам редаґував. Тема його доповіді: „Сучасна видавнича справа на Україні".

Українські інтелектуали зосереджені тепер на творах, що довгі десятиліття були заборонені на Україні. Прикладом може бути поява на сторінках українських журналів творів таких поетів, про яких молоде покоління в Україні не чуло, наприклад, стаття про О. Ольжича, про Олену Телігу і її твори, про Євгена Маланюка і його твори з портретом автора. Інші заборонені твори появляються у видавництвах „Дніпро", „Наукова думка", „Карпати". Плянується видання джерел з історії України („Археографічна комісія"). Саме вийшов „Іпатієвський літопис" українською мовою, переклад Л. Махновця; вийде три томи збірника про Кирило-Методіївське братство; також праця про реєстр війська запорозького з 1649 р.; будуть перевидані (факсиміле) праці М. Грушевського стотисячним тиражем — його „Історія України-Руси" та „Історія української літератури". Вийде Літопис Самійла Величка, на якому основував свої історичні пізнання Т. Шевченко. Вийдуть й інші козацькі літописи — Грабянки і Самовидця. Буде видана „Історія Русів". Буде видано 20 томів праць Дмитра Яворницького, головно про Запорожжя. Щодо української клясики — мало вийти 80 томів, поширено це на 120 томів (в-во „Дніпро"). Буде додано до 50-томника І. Франка ще три томи того, що раніше не пройшло цензури. Вийде 8 томів праць Пантелеймона Куліша, 8 томів Миколи Костомарова, 8 томів Бориса Грінченка, 5 томів Гната Хоткевича, 10 томів Винниченка, двотомниками вийдуть ще вибрані твори П. Куліша, О. Маковея, С. Черкасенка, Б. Лепкого; також О. Турянського, Ю. Опільського, К. Гриневичевої, Наталени Королевої, М. Яцкова, Модеста Левицького; повне видання І. Антонича, М. Драй-Хмари, О. Филиповича; збірник „Молодої Музи", галицької.

Після доповідей слідувала оживлена дискусія. Друга сесія мала дві доповіді. Першим доповідав д-р Павло Федченко, професор і провідний науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН УССР. Він є співавтором „Історії української літературної критики" та „Історії української літератури". Темою його було: „Сучасне дослідження діяльности і творчости В. Винниченка на Україні".

Д-р Федченко займається також студіями М. Драгоманова, що був також проскрибований радянською владою.

Останню доповідь мала Тамара Гондурова, молода наукова сила, кандидат наук і науковий співробітник Інституту літератури ім. Т. Шевченка АН УССР. Вона особливо зацікавлена творчістю Лесі Українки та Івана Франка. Її темою було: „Деякі актуальні питання франкознавства". Її темою є досліди соціологічні та філософічні постуляти І. Франка.

Після оживленої і цікавої дискусії д-р Пеленський подякував від усіх присутніх доповідачам - гостям з Києва; тоді запрошено всіх до вечері, про яку подбала пані Медуха. Можна ствердити, що це були дві дуже цікаві наснажені сесії, за що учасники вдячні президії Інституту ім. В. Липинського, зокрема проф. Я. Пеленському.

Н. Пазуняк

ПОПРАВКА

У статті „Населення ЗСА і імміграція" Андрія Бука („Свобода", ч. 8 з 13-го січня), сторінка друга, четверта колонка, 10-ий рядок здолини, треба читати: „родина з двох осіб має 38 дол. тижнево прибутків. Через великий брак мешкань уряд просить ЗСА про 500 міл. дол. допомоги на будову мешкань для іміґрантів. — Ред.

Новий священик для Чикаґської дієцезії

У неділю, 19 листопада 1989 року, через рукоположення Владики Іннокентія Лотоцького, один із наших парафіян і колишній диякон став новим священиком.

Ця подія відбулася в місцевій парафії Успення Пресвятої Богородиці в Омага, Небраска, в присутности великої родини, парафіян та багато запрошених гостей з Америки і Канади.

Олександер М. Продивус народився 18-го лютого 1957 року в Омага. Родичі його Олекса і Ярослава Продивуси походять із Західньої України. Він є четвертий із шістьох їх дітей, до яких зачисляються брати Ярослав, Ігор, Олег і Михайло та сестра Дарія. Всі є жонаті і живуть в Омага.

Ще в школі він виявив великі здібності до музики, тому продовжував вивчати музику у місцевому університеті, який закінчив з успіхом в 1975 р. Був членом місцевої опери та театрів і був вибраний до знаного хору „Норман Любоф", який об'їздив щорічно 72 міста Америки.

Отець Олександер Продивус

Після учительської праці в місцевій народній школі Олександер М. Продивус отримав „деґрі" з музики в 1981 р. В тому ж році за порадою Владики Іннокентія він почав студіювати філософію і теологію в семінарії св. Йосафата в Римі до 1984 року. Від 1984 до 1987 року студіював у місцевих університетах бизнес і теологію, був висвячений на диякона. В 1987 р. студіював один рік у Вашинґтоні, відтак повертається до Омаги, де закінчив свої студії в університеті Крейтон із ступенем маґістра богослов'я.

В гарну і теплу неділю, 19-го листопада 1989 р. в год. 10-ій рано довга процесія на чолі з нашим Владикою Іннокентієм прибула до церкви, де його привітали Марія Лобур від місцевого Сестрицтва та Олекса Продивус від церковного комітету. Діти Недільної школи вручили Владиці китицю рож. Вони вітали місцевого латинського Архиєпископа Шіґена, який брав участь у Св. Літургії і церемонії висвячення нового єрея Олександра.

У Св. Літургії брав участь місцевий парох о. Іван Кротець, о. митрат Маріян Бутринський із Чикаго, о. Володимир Возник із Монстер Індіяна та ряд латинських священиків із Омаги, Лінкольн та Ст. Джозеф Мізурі. Св. Літургію прекрасно співав хор „Крилос" з парохії св. Володимира і Ольги з Чикаґо.

Бенкет в честь нововисвяченого отця Олександра відбувся в одному із великих готелів в Омазі при великій участи гостей.

Промови на бенкеті виголосили Марійка Войціховська, голова Комітету, Стефан Хмура від парохії, Стефанія Болюбаш від молоді, Олекса Продивус ві родини, а в кінці промовив Владика Іннокентій Лотоцький. Майстром церемонії був місцевий парох о. Іван Кротець.

О год. 5-ій по полудні Владика Іннокентій, митрат М. Бутринський, о. І. Кротець і нововисвячений о. Олександер Продивус відправили Молебень подяки до Пресвятої Богородиці у місцевій церкві і після Молебня відбулася гостина в домі Олекси і Ярослави Продивусів.

В понеділок, 20-го листопада, Владика Іннокентій при участи митрата Бутринського, о. Івана Кротця і о. Олександра Продивуса відправив Св. Літурґію, після якої на сніданні в церковній залі попрощався із присутніми та від'їхав до Чикаґо.

В неділю, 26-го листопада, нововисвячений о. Олександер відправив свою першу Св. Літурґію при участі о. Івана, пароха нашої церкви, та латинського священика о. Ґрумера. Співав місцевий хор парафії Успення Пресвятої Богородиці в Омага. Загальне прийняття відбулося в церковній залі під зарядом Дарії Блазавскас та Марії Шелевич.

О год. 2-ій по полудні відбувся родинний обід для всіх запрошених в одному із ресторанів в Омага.

Нововисвячений о. Олександер також відправив свої перші Св. Літургії в Лінкольн, Небраска в Ст. Джозеф, Мізурі.

Після Нового Року о. Олександер буде працювати при катедрі св. о. Миколая в Чикаґо.

Парафіянин

Українські...

(Закінчення зі стор. 2)

ській атомній електростанції — це не гуманно. Без загальнодержавної програми, без помочі уряду, ми захлинемось стронцієм 90 і цезієм 137?!".

На 13-ій сесії 20-го грудня 1989 року Дмитро Павличко, письменник і народний депутат з Івано-Франківської области вніс пропозицію, щоб депутати різних республік, виступаючи на з'їзді, могли вживати рідну мову. Існуючий реґлямент вимагає, щоб усі депутати вживали виключно російську мову, за винятком тих депутатів, які її не знають. Пропозиція Павличка була піддана голосуванню і за неї голосувало 677 депутатів, а проти неї — 1,088.

На 14-ій сесії 20-го грудня 1989 року виступив Юрій Щербак, народний депутат з Києва, член комітету Верховної Ради СССР для справ екології і раціонального використовування природних ресурсів. Він був також вибраний членом редакційної комісії для випрацювання проєктів законодавчих актів, які визначатимуть статус народних депутатів СССР та інші питання, пов'язані з депутатською діяльністю. Щербак звернув увагу депутатів на те, що, з огляду на обмежений час тривання з'їзду, є тяжко випрацювати закони, які звели б до купи всі юридичні права і обов'язки народних депутатів на всіх рівнях. Щербак критикував надмірну централізацію теперішньої системи. На його погляд, поодиноким народам і їх депутатам на всіх рівнях належить дати автономію і право рішати свої справи. Він говорив про проблему взаємовідносин між депутатами і їхніми виборцями. З власного досвіду Щербак знає, що його виборці вимагають закриття Чорнобильської атомної електростанції і припинення будівництва нових бльоків АЕС в Україні. Він також свідомий турбот мешканців Закарпаття, які закликають припинити будову воєнного об'єкту радіольокаційної станції в районі Мукачева. Щербак знає про турботу мешканців Нікополя, які занепокоєні поширенням виробничого потенціялу в районі того міста, де вже знаходиться атомна електростанція величезної могутности та інші індустріяльні об'єкти. Він свідомий турбот виборців Черкас і Західньої України, які занепокоєні розвитком хемічної промисловости. Щербак це все розуміє і він готовий сповнити вимоги виборців.

Щербак закінчив свій виступ заввагою: „Крім юридичних законів, є закони вищі, вічні, універсальні. Вони обумовлюють духовний статус депутата. Таким вищим статусом володів академік Андрей Сахаров, який відійшов у безсмертя. Він залишив нам вічну спадщину своєї душі і свого розуму. І його спадщина являється живою водою для мертвої букви законів. Будьмо гідні цієї спадщини!".

З інших виступів депутатів з України можна згадати А.Н. Бойка, завідуючого катедрою Донецького державного університету. У своєму виступі він пропонував створити незалежний комітет депутатів, який слідкував би за діяльністю правозахисних органів. Його пропозицію було прийнято. Виступав також поет Євгеній Євтушенко, згадуючи між іншим, про ганебну ролю Червоної армії під час придушення страйку в Новочеркаську в 1962 році та про запроторення генерала Петра Григоренка в психіятричну в'язницю. А. П. Зілинський, ректор Одеського університету, нарікав у своєму виступі на недостатнє забезпечення шкіл і університетів, як також на жалюгідний стан архітектурних пам'ятників і культурних установ.

Виступали, очевидно, теж провідники партії та уряду УССР Володимир Івашко, Віталій Масол і Валентина Шевченко. В той час як Івашко домагався більшої економічної автономії для республік і республіканського господарського розрахунку, Масол побіжно згадав про потребу дальшого переселення жертв чорнобильської катастрофи. Шевченко, після короткого виступу в справі синьо-жовтого прапорця, була вибрана предсідником секції етапів економічної реформи і на цьому пості залишилася аж до закінчення з'їзду.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 28-го СІЧНЯ 1990 р.

Коговс, Н. Й. Річні збори Б-ва св. Петра і Павла 57-го Відд., зараз по другій Службі Божій в церковній залі. Проситься всіх членів взяти участь. Після зборів буде вибір делеґата на 32-гу Конвенцію УНСоюзу. — М. Савків, секр.

П'ЯТНИЦЯ, 2-го ЛЮТОГО 1990 р.

Ню Йорк, Н. Й. Річні збори 204-Відд. ім. Агапія Гончаренка, о год. 6-ій веч. в приміщенні „Самопомочі" при 98 Друга Авеню, між 5-ою та 6-ою вул. в Ню Йорку. На порядку нарад звіти та вибір урядовців на черговий рік і вибір делеґатів на 32-гу Конвенцію УНСоюзу. — М. Шпонтак, предс., М. Заліпський, секр.

СУБОТА, 3-го ЛЮТОГО 1990 р.

Дітройт, Миш. Загальні річні збори Б-ва св. Івана Хрестителя 292-ий Відд., о год. 12-ій дня в залі Кредитівки „Будучність", 4641 Мартін. Після Зборів відбудуться вибори делеґатів на 32-гу Конвенцію УНСоюзу. — Ю. Руб, гол. С. Федик, фін. секр.